

Красій Тетяна Михайлівна

студентка 4 курсу факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Петрушка О. В.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день формування дохідної частини Пенсійного фонду України потребує оперативного реформування. Це зумовлено дисбалансом доходів та видатків його бюджету та наявністю значного дефіциту. Аналіз стану пенсійної системи свідчить про її недосконалість та наявність проблем, які виникають через ряд таких негативних факторів: складна демографічна ситуація, зростання рівня безробіття, економічна криза, розвиток тіньового сектору економіки.

Станом на 1 січня 2019 року на обліку в Пенсійному фонді України перебувало 11470,4 тис пенсіонерів, в той час кількість платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) становила 2367,0 тис. чол. [1]. Тобто, кількість пенсіонерів перевищує кількість працюючих осіб на 9103,4 тис. осіб. Дана тенденція є негативною, оскільки за таких обставин слід очікувати не тільки кризи пенсійного забезпечення та ускладнення демографічної ситуації, а й погіршення макроекономічної стабільності через те, що дефіцит солідарної системи пенсійного забезпечення буде покриватися за рахунок коштів Державного бюджету [2, с.146]. Основним напрямком вирішення даної проблеми є збільшення кількості робочих місць та підвищення рівня реальної заробітної плати.

Впровадження заходів, метою яких є підвищення продуктивності праці та оплати праці найманих працівників зможуть забезпечити бажане зростання обсягів пенсійних прав найманих працівників та необхідне зростання внесків на державне пенсійне страхування [3, с. 271].

Наступною проблемою у формуванні дохідної бази Пенсійного фонду України є тіньовий сектор економіки. Так, за попередніми розрахунками Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у 2018 році рівень тіньової економіки склав 30% від обсягу офіційного ВВП [4]. Однією з найголовніших проблем впливу тіньової економіки на ринок праці є виплата заробітних плат у конвертах, тобто без сплати відповідних податків та зборів. Дана проблема потребує впровадження заходів для

протидії тінізації оплати праці, а саме: посилення відповідальності працівників і роботодавців у разі уникнення від належної сплати єдиного соціального внеску, а також мотивація працівників і роботодавців до повноцінної участі в державному пенсійному страхуванні [5, с.137].

Так, Пенсійний фонд постійно здійснює моніторинг мінімізації страхувальниками доходів працівників та сплати ЄСВ та вживає відповідних заходів реагування, внаслідок чого протягом 2018 року було легалізовано 180,5 тис. робочих місць, відповідно до бюджету Пенсійного фонду додатково надійшло 189,1 млн. грн. ЄСВ. Задля інформування суспільства про їхню участь у державному пенсійному страхуванні органами Пенсійного фонду України проводяться інформаційно-роз'яснювальні роботи.

Нагальною є проблема дефіциту бюджету Пенсійного фонду України, виникнення якого обумовлено тим, що наявні доходи є недостатніми для здійснення передбачених видатків. Загальна заборгованість зі сплати платежів до Пенсійного фонду та ЄСВ на 1 січня 2019 року становила 29,1 млрд. грн, у тому числі заборгованість із сплати ЄСВ складає 52,2% загальної суми боргу. Основними причинами зростання заборгованості є: несплата зобов'язань щодо сум ЄСВ фізичними особами-підприємцями, а також відсутність коштів на фінансування заборгованості та поточних зобов'язань державних підприємств з відшкодування сум фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій.

Отже, основними проблемами формування дохідної частини бюджету Пенсійного фонду України є тонізація ринку праці, погіршення демографічної ситуації в країні, дефіцит бюджету Пенсійного фонду. Для оптимізації формування доходів Пенсійного фонду, вкрай важливим є подальше реформування пенсійної системи і впровадження таких заходів, як детінізація заробітної плати, посилення відповідальності за несплату ЄСВ, створення додаткових робочих місць, збільшення реальної заробітної плати. Реалізація таких заходів в майбутній перспективі сприятиме зростанню доходів бюджету Пенсійного фонду України та створенню сприятливих умов для подальшого розвитку системи пенсійного забезпечення.

Література:

1. Звіт про роботу та виконання бюджету Пенсійного фонду України у 2018 році. URL: https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2019/03/Zvit_2018_21_03_2019.pdf (дата звернення: 01.11.2019 р.).

2. Нарожна Н. І. Доходи пенсійного фонду: оптимізація формування та резерви зростання. *Вісник східноукраїнського університету імені Володимира Даля*. 2013. № 16 (205). С. 145-148.
3. Кириленко О. П., Малиняк Б. С., Петрушка О. В., та ін. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: монографія / за ред. О.П. Кириленко, Б. С. Малиняка. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 350 с.
4. Тенденції тіньової економіки в Україні у 2018 році. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki> (дата звернення: 02.11.2019 р.).
5. Петрушка О. В. Шляхи удосконалення практики мобілізації доходів Пенсійного фонду України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2016. Вип.16. С. 136–139.

Кубай Діана Василівна

студентка 4 курсу факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Петрушка О. В.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Проблема реформування пенсійного забезпечення актуальна в багатьох країнах світу, незалежно від їхнього рівня економічного розвитку, зміною вікової структури чи ускладненням економічної ситуації. Найважливішим напрямом пенсійної реформи в Україні є забезпечення недержавного пенсійного забезпечення, що регулюється законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Розвиток недержавного пенсійного забезпечення досліджувався в працях багатьох вітчизняних вчених: О. Кириленко, І. Новікової, О. Петрушки, С. Ремиги, М. Рубанова, С. Смоляра, Н. Телічка та інших. Не зважаючи на те, що багато вчених мали науковий інтерес до даної проблеми, значних позитивних змін на сьогодні не спостерігається.

Вагомий вплив на розбудову національної економіки та на перспективи її розвитку в умовах глобалізаційних перетворень має розвиток недержавного пенсійного забезпечення. Для вітчизняного ринку фінансових послуг система знаходиться на стадії розвитку та є доволі новим і незнайомим явищем. Проте, у більшості країн світу вона відіграє важливу роль у формуванні компенсаційного соціального забезпечення